

uit te strijden, slaat tegen. Het komt daarom wel voor, dat ook wie in eigen kracht strijdt, toch overwint, maar ook dan overwon hij niet door eigene kracht, maar enkel door de genade, die hem ook zonder gebod ondersteunde.

En dit nu is het waarom onze Heiland ons in het *Onze Vader* onder de beden voor elken dag ons ook deze bede op de lippen legt, of onze Vader die in de hemelen is, bijaldien de verzoeking ons niet kan gespaard worden, maar we in de verzoeking moeten geleid worden, ons in dien strijd wille bijstaan, en voor ons den strijd tegen den Booze wille opnemen. Leid ons niet in verzoeking, maar als de verzoeking niet te ontgaan is, bewaar ons dan voor den Booze. Die bede wil Jezus dat we bidden zullen niet enkel op het oogmerk, dat we de verzoeking voelen en het gevaar ons verrast, maar elken morgen bij ons ontwaken, opdat, wat ons ook dien dag moge overkomen, onze hulpe in den Naam des Heeren sta. Hij moet ons leeren waken, leeren bidden, leeren strijden, en in dien strijd zelf het schild over ons opheffen. Dan alleen zullen we niet onder liggen, maar sterken weerstand doen, en, dank zij dien volhardenden en voortdurenden strijd, zal ten slotte de verzoeking haar prikkel voor ons verliezen en geen verzoeking meer voor ons zijn. Niet alsof daarmee het pleit gewonnen ware. Nauwelijks toch is de éene verleiding of verzoeking te boven gekomen, of nieuwe verzoeken en verleidingen zullen u pogen te bekoren. Maar dan zal het gaan van kracht tot kracht, van genade tot genade. Als goede krijgsknechten des Heeren zullen we stand houden, en zegepraal na zegepraal behalen. En uit onzen strijd zal Gode eere toekomen, aan onze broeders sterking van hun geloof, en aan ons zelve een steeds vaster verzekerdheid van ons heil in Christus.

Kinderen zijn een erfdeel des Heeren.

Ziet, de kinderen zijn een erfdeel des Heeren; des huks vrucht is eene beloning. Psalm 127:3.

Kinderloosheid is met name voor de vrouw in het huwelijk een teleurstelling, die griet en aanvankelijk zelfs beschaamt.

Later mindert dat bang gevoel wel, als steeds duidelijker blijkt, dat het alzo de wil des Heeren is; en er jaren over heengaan; en niemand het meer onnatuurlijk vindt, om haar kinderloos te vinden; en andere bezielde gezocht en gevonden is; en God zelf haar met haar kinderloozen staat heeft verzoend.

Maar in de eerste jaren is eerst dat uitstellen der hoop, en straks dat uitblijven van al wat vervulling van die hope profeteeren kon, hard.

Menig jeugdige vrouwent hart heeft er zoo bitter onder geleden. En soms is dat bange leed over vijf of meer jaren wel weggenomen; maar niet altijd. Er zijn er ook zoo velen, voor wie dat leed der ziele aanhoudt, en die er haar ziel onder nederbogen.

In dat éene bange woord van kinderloos lag zooveel, dat drakte.

Al aanstonds dat hinderlijk gevoel van de plante aan welke vrucht gezocht, maar geen vrucht gevonden wordt, en wat van zulk een plante eens gezegd werd: Waartoe beslaat zij ook onnut de plaats?

Dan het gemis voor eigen hart en vrouwelijk besef. Een eigen kind te bezitten, vleesch van haar vleesch en been van haar been, is een weelde waarin de jonge huwde vrouw zich vanzelf indooft.

Daar ging het hart naar uit. Daar spande zich de verwachting naar. Wat had het licht ontvankelijk gemoed zich daar niet van voorgebeeld. En nu die teleurstelling. Dat telkens beiden en wachten. En nog altoos niets dan de dood van binnen.

Dan komt er bij, dat de teleurstelling van haar eigen hart zich pijnlijkt in de teleurstelling van haar man verdubbelt.

En man die huwst stelt het zich niet anders voor, of na jaar en dag zal hem een telg, een voortzetting van zijn eigen geslacht, een kind van zijn bloed geboren zijn, een kind uit haar die hij mint, en wier liefde in dat kind met de zijne zal zijn saamgevochten.

En nu verloopt maand na maand, en telkens blijkt dat het nog niet zoo is, en dat ook zijn hope eerst uitgesteld, straks afgesteld wordt.

En al verbergt de man nu uit liefde dit harde gemis voor zijn vrouw, toch merkt zij het wel, en merkt het wel, dat hij het zoo gaarne anders wilde. En meer nog dan door haar eigen gemis wordt ze door de leegte in zijn geluk beschaamd.

En dan tot overmaat van ramp nog die anderen.

Jonge vrouwen, die bijna gelijk met haar huwden, en die de éene voor, de andere na den kinderzegen van haar God ontvangen; en elken keer dat er weer beviel komt van een harer vriendinnen die beviel, is het dan of haar wonde weer opengaat.

En de andere vriendinnen maken het dan veelal nog pijnlijker, door zoo telkens over haar te spreken, en naar haar en bij haar te informeren, of ze nog niets verwachtende is.

Dat wordt dan wel weggescholen met een vriendelijk antwoord. Maar de wonde is weer opengegaan, en de wees pijn der teleurstelling, der zoo bittere teleurstelling is opnieuw gevoeld.

Dat weemoedige der teleurgestelde hoop, geijlich zich dit bij de kinderloosheid eener jonge huwde vrouw uitsprekt, is een getuigenis, dat waarde bezit.

Immers er spreekt de stem van de natuur, die geen andere is dan de stem van Hem, die deze natuur alzo aan de vrouw inschiep.

Het toont, dat een kind te ontvangen een zegen van God is; een der rijkste zegeningen, die Hij aan de vrouw heeft toegedacht; iets wat bij haar hoort om haar geluk te volmaken.

Zonder kind is het of ze haar bestemming niet bereikt; en eerst als ze haar kindeke aan haar hart mag drukken en met haar eigen moederlijk zogen mag, voelt ze, voelt ze diep, dat in dit opzicht althans haar bestemming bereikt is.

Slaapt door onze eeuw almeer een demonische macht, die het krijgen van een kind door zondige daad poogt af te weren, als ware het een vloek, die te ondoopen is, dat bange gevoel van teleurstelling bij een kinderloos huwelijk, blijft in den Naam des Heeren tegen deze demonische neiging protesteren, en den kinderzegen naar het woord van den Psalmist eeren, dat de

kinderen een erfdeel des Heeren zijn.

Maar ook naar een andere zijde gaat dit protest uit.

Er is zoo menige jonge vrouw, die eerst, o, zoo vurig naar een eigen kind verlangde, maar die, als God het aantal van haar kroost vermeerde, bang gaat worden voor wat ze eerst met vreugde inniep, en bij de ontdekking dat ze weer zwanger werd, met schrik en beving vervuld wordt.

Nu kan hier een gerechte oorzaak voor bestaan.

Er kan zulk een zwakte van lichamelijke kracht zijn ingetreden, dat nieuwe zwangerschap gevaar met zich brengt. De nering kan zoo slap zijn, dat de aanwassing van haar kroost haar met zorg vervult. Het kan ook wezen, dat ze zich niet voelt opgewassen voor de steeds grooter wordende taak, nu haar reeds opgegroeide kinderen haar hulp en leiding zoo noodig hebben.

En veel hiervan kan geëerbiedigd worden. Maar er is ook een leger over dat twee zwanger zijn bij vrouwen, bij wie deze oorzaken niet aanwezig zijn. Bij wie eenvoudig een zat zijn van de kinderweelde in het spel is. Ook de kindervreugde moest ze hebben. Maar nu is aan die behoefte van het hart voldaan. En nu moet het ook ophouden.

Want dat het kinderen krijgen nog iets anders is dan een voldoening aan eigen behoefte, dat er ook een plicht, een roeping van Godswege in kan liggen, dat voelt zulk een vrouw niet.

„Kinderen zijn een erfdeel des Heeren,” zingt de Psalmist, geheel uit den grondtoon der Openbaring, die ons altoos kinderloosheid als een harde zaak, en veelheid van kroost als een zegen des Heeren voorstelt.

„Erfdeel” beduidt hier, dat het God is, die ons onze kinderen geeft, doordat Hij ze schep.

Immers wat ge door erfenis verkrijgt, is iets dat u van een ander toekomt; dat ge van u zelve niet zoudt gehad hebben; waarin zijn werk en zijn kracht vrucht droeg; en waarvan de vrucht u thans toevalt en geschonken wordt.

En wel een „erfdeel” niet in dien zin, alsof het een erfenis ware, die u wettig toekomt; en waarop ge enig recht kondt doen gelden; maar zulk een erfenis, als door een erfater uit geheel vrijmachtige beschikking gegeven wordt aan wie hij wil.

Er ligt in dat zeggen: Een erfdeel des Heeren, dus tweeërlei: Voorreest dat het kind dat ge ontvangt vrucht is van de scheppende macht Gods; en ten tweede, dat het u geschonken werd uit vrijmachtige onghewone genade.

Ja meer nog, omdat er niet staat: Kinderen zijn een erfdeel Gods; maar nu er staat: Kinderen zijn een erfdeel des Heeren, d. w. z. een erfdeel dat u van Jehovah, den God des Verbonds, toekomt, ligt in dat zeggen tevens de band aangeduid, dat u en uw kroost in het Verbond der genade saambindt en saamsluit.

Zoo hangt dat „erfdeel des Heeren” saam met de belofte van: „U en uwen zede,” en wordt er hier geduid niet enkel op de kindervreugde en den kinderzegen van dit leven, maar ook op de hooge heerlijkheid roeping, dat een vrouw op aarde moeder mag zijn van Gods uitverkorenen, en uit haar ingewand niet enkel voor deze wereld en voor het graf, maar ook voor den hemel baren mag.

Nu spot men hier wel met op lachhartigen toon, en wie met zijn vele kinderen nauwelijks weet rond te komen, laat zich liefdeloos verlokken tot het roekeloos zeggen: „Een fraaie zegen, zoo veel kinderen, zoo ge er maar eerst brood voor hebt;” maar zulk zeggen beslist niets.

Ten deele is zulk zeggen zelfs verklaarbaar, omdat de plicht die aan onze kinderen is te volbrengen, een zoo langdurige, een zoo aanhoudende, en zooveel omvattende is, en niet zelden ziekte en tegenspoed en verkeerdheid in de gedraging onzer kinderen, de kwijting van dezen langen plicht zoo afmattend kan maken.

Maar verklaarbaar of niet, al zulk zeggen is onheiligh, en wie zoo spreekt of klaagt, vraakt zijn geloof en staat op verkeerd standpunt.

Ge zijt niet in de wereld, om uw eigen zin of lust te volgen, maar om den Heere uw God te dienen in het u aanbevolen werk.

Welk nu dat werk is, staat aan Hem, niet aan u te beslissen, en ook al roept Hij u om niet anders dan waterputter en houthakker te zijn, zoo Hij er u toe roept, zult ge ook in dit uw Goddelijk beroep getrouw en gelukkig zijn.

Maar als nu diezelfde God u roept, om uw gaven en uw krachten te besteden aan de verzorging en opleiding ten eeuwigen leven van levende wezens, van menschenkinderen, van wezens naar zijn beeld geschapen, van het hoogste wat er op aarde is, en daarom van wezens die Hij uitverkoren heeft, om eeuwiglijk zijn Naam te verheerlijken, dan is u hier toch een Goddelijk beroep opgelegd, dat alle andere moete en arbeid in voortreffelijkheid te boven gaat.

Er gaat op aarde niets boven een mensch. Verre boven alle goud en diamant schittert een menschenkindeke, omdat God het naar zijn beeld schiep, in waardij en betekenis uit. En als God de Heere u nu niet maar één kindeke, maar vele kinderkeken ter verzorging toevertrouwt, en Hij geeft, ze u als uw kinderen, en Hij bouwt er uw huis en uw geslacht mee, wie zal dan klagen, wie niet roemen, en zich niet vereerd gevoelen voor zijn God?

Die kinderen krijgt gij slechts voor korten tijd. Het zijn wezenjes met een eeuwige bestemming; uit deze uw kinderen zal straks weer een nieuw geslacht, en daarna een derde geslacht, en zoo aldoo, ontkiuen. En ook persoonlijk zijn die kinderkeken zoo wonderbare schepsels van uw God, dat, terwijl alles vergast, uw kinderen onsterfelijk zijn, en een eeuwigheid voor zich hebben.

Van de duizend maal duizend jaren van hun aanzijn, blijven ze bij u en dus onder uw hoede, maar een korte wijle. Soms verlaten ze uw huis reeds als ze zemaal drie of minder jaren vervuld hebben. En al blijven ze ook langer, toch is het altoos, o, zoo kort, vergeleken bij de eeuwigheid die hun wacht.

En nu worden ze u gegeven, in dien tijd van het leven, waarin ze naar het gemoed het meest vatbaar en ontvankelijk voor indrukken zijn. Het leem is nog zacht, en neemt nog zoo gemakkelijk den vorm aan, dien gij er in afdrukt. En in die jaren zijn ze nu u toevertrouwd, of gij er een plooi ten goede aan woudt geven, om ze te sterken voor den strijd der wereld, en hen zin en smaak te doen krijgen voor die heerlijke, die ideale, die geestelijke wereld, die bij God is.

Is dan die taak niet schoon? Is die roeping niet hartverheffend en bezielend? En is het niet uw loomheid en matheid van geest, die, onder de veelvuldigheden des levens, het schoone dezer roeping in de vermoedenis uwer zorgen doet ondergaan?

En daarom juist is Gods Woord zoo genadig en goed voor u, omdat het, als gij dan soms in uw ongelooft en ontrouw klaagt: „Die kinderkeken,” u altoos weer in den Naam uws Gods

komt aanzeggen: Klaag niet, maar dank, want ook uw kinderen zijn voor u een erfdeel des Heeren, indien gij maar de gehoorzaamheid des geloofs bezit, om de koninklijke, vrijmachtige genadegave van uw God ook in uw kinderen te zien.

Amsterdam, 4 Mei 1894.

Hoogere drijfveer.

De jongste politieke verkiezingen hebben ook op kerkelijk gebied merkwaardige verschijnselen aan het licht gebracht.

Niet het minst dit, dat mannenbroeders uit de Gereformeerde en Nederlandsche Hervormde kerken arm in arm stonden, om voor den volksinvoer op de Kroon onder alle rangen en standen te strijden, en dat anderzijds broederen uit onze Gereformeerde kerken zich niet de Synodalen vereenigden, om de eersten te bestrijden.

Men schoof dus beiderzijds over de kerkelijke grenzen heen.

Reeds op zich zelf nu is dit een heuglijk verschijnsel, want niets is voor Land en Kerk beide nadeliger, dan dat kerkelijke en politieke zaken dooreen worden geward.

Maar ook voor de toekomst ligt hierin een schoone profetie.

Want wel wisten we, dat de orthodoxen in de Hervormde kerk, over het algemeen genomen, nog afstootend te werk gingen, en zich soms zelfs zeer kras, bij het Conservatisme aansloten; maar het was dan toch merkbaar, dat in deze kerk ook orthodoxe broederen zijn, bij wie het belang van vaderland en volk zwaarder weegt, dan het behoud van eigen privilege en voordeel.

Een kerk moet altoos voor den Christus, en nooit voor zich zelve strijden.

Een hooger geest moet haar drijven en bezielen, en het zijn vooral de Dienaren des Woords in wie deze hoogere zin zich moet uitspreken.

Wat nu gezien is van Ds. Dijkstra te Hilversum, die, in zijn pogen om de antirevolutionaire partij tegen te werken, zelfs zo ver ging, dat hij een bijlet liet drukken, waarin, uit gehoorzaamheid aan de bisschoppen, de Roomsche kiezers vermaand werden, om op te komen voor hun Roomsche kerkbelangen, is de eere van Christus, de eere van den Dienst des Woords met voeten treden.

Maar tegenover zoo dreuve stonden toch ook andere verblijdende verschijnselen over.

Er traden ook uit deze Hervormde kerk Dienaren des Woords op, die waren aangegepen door de liefde voor het volk en zijn nooden, en daarom moedig de zijde kozen van wie het Conservatisme bestrijden dorst.

Zoo kwam Ds. Palma, uit Vlissingen zelfs naar Dordrecht om tegen de candidatuur van den heer Van Gijn te pleiten.

Dit nu toonde karakter en moed, een betoon van moed dat benepen kerktien nimmer vergeven, maar waarom het volk hem zijn liefde zal geven en een later geslacht hem zal danken.

En dit nu was ons een hoopvol verschijnsel voor de toekomst.

Het toont toch, dat er onder de Bedienaren des Woords in de Hervormde kerk nog mannen zijn, die zich boven het enghartig kerkisme weten te verheffen, en een hooger ideaal najagen.

Welm, waar alle kerkisme scheidt, omdat het uit den Booze is, moet het hooger ideaal allen verbinden, die uit wat kerk ook, op maatschappelijk en staatkundig gebied een hooger, een heiliger ideaal in het oog hebben gevat.

En zijn we eerst maar zoover, dat we over en weer elkaanders kerkelijke positie laten voor wat ze is, om voorts op allerlei ander gebied de handen ineen te slaan, dan kan het Christelijk element in ons vaderland weer zijn kracht hernemen.

Nu zal dit proces wel langzaam gaan.

Bij sommigen zijn de banden, die hen in benepenheid gebonden houden, nog zoo ijersterk.

Maar er is dan toch een begin, en waar een begin is, is ook uitzicht op den triomf van het beginsel.

Althans de edeler geesten zullen dan wel kiezen voor wat hoog en heilig is.

Verschil in Opleiding.

III.

Gelijk we zagen, is noch het Roomsche noch het Duitse stelsel voor ons bruikbaar; we kunnen onze kerkengroep niet in twee diocesen verdeelen, en kunnen evenmin de jonge mannen twee jaar hier en twee jaar elders laten studeeren.

Beide uitwegen zijn voor ons afgesneden. Ook uit dien hoofde blijft het daarom onze overtuiging, dat de eenige gezonde en praktische oplossing van de bestaande moeilijkheid, hierin gelegen is, dat men beide inrichtingen in eenzelfde plaats vestige, en contractueel zóó met elkander in verband bringe, dat beide haar volkomen zelfstandigheid, haar eigen karakter, en haar bijzondere bestemming behouden, en dat de eenheid gevonden worde in de personen der hoogleraren en de personen der studenten.

Hiervan zijn we zóó vast overtuigd, dat we niet zien, hoe er ooit een andere uitweg zal te vinden zijn, en geen oogenblik twijfelen, of vroeg of laat zullen ook de kerken klaar en helder de onvertogen profijtelijkheid van deze oplossing inzien.

Wat Prof. Bavinck in Dordrecht met zoo scherpen nadruk uitsprak, het is toen niet begrepen, maar eens zal het begrepen worden: „Alleen in deze oplossing ligt het eindstation, en eer we daar zijn komt de quaestie niet tot rust.”

Want wel is ook de vraag opgeworpen, waarom men niet doodeenvoudig met de Theologische School alleen genoegen zou nemen, en de Universiteit leeuweg afschaffen; maar die zoo vroeg, voelde zelf terstond, dat hiermee het Gereformeerde pad

verlaten was, en dat in elk geval de vereeniging der kerken dit denkbeeld afsnijdt. Ook in Dordrecht is volmondig erkend: Dat kan niet. Als goede Gereformeerden moeten we ook aan het Universitair onderwijs zijn eere geven, en er voor danken dat we het hebben.

Ja, als we het niet hadden, zou het er komen moeten.

Er is dus metterdaad geen andere keuze, dan tusschen deze twee: of dat we alles laten gelijk het nu is, of dat men zich vestige op één plaats en door overeenkomst in verband trede.

Natuurlijk zou bij dit verdrag de band enger of ruimer kunnen worden gelegd. Dit ware een quaestie van onderling goedvinden. Maar de quaestie als quaestie kan noch mag anders gesteld. Men moet of den bestaanden toestand bestendigen, of zich in éene plaats vestigen op grond van contractueel verband.

En omdat zóó nu de keuze staat, is het goed en raadzaam, nog eens afzonderlijk de vraag onder de oogen te zien, of bestendiging van den tegenwoordigen toestand geoorloofd is.

Hierbij komen we nu niet terug, op wat we vroeger in den breede uiteenzet hebben over de zondige en roekeloze verspreiding van onze kleine theologische kracht, noch ook op de verspillung van de kleine somme gelds, waarover beiderzijds beschikt wordt.

Onze vriend, Dr. Honig, wees er onlangs nog in ons blad op, hoe sterk in het buitenland de Theologische faculteiten soms bezet zijn. Van Rome deelden we dit reeds aan onze lezers mede.

Maar ook afgezien daarvan, vergissen onze kerkeraden en classen zich zoo ten eenemale, indien ze zich inbeelden, dat drie, vier, vijf man op dit oogenblik in staat is, om de theologische studien te doen bloeien.

Wie zoo oordeelt houdt nog altoos het oog op ons verleden gevestigd, of ziet op de gehalveerde faculteiten aan de Rijksuniversiteiten.

Maar wie der zake kundig is, weet pertinent, dat er van wezenlijken bloei in de theologische studien onder ons geen sprake kan komen, indien niet het aantal personen, dat zich aan de bijzondere studien kan wijden, hand over hand toeneemt.

Laat onzen kerkeraden dit toch gezegd zijn. En nu hangt de vraag, of ge dit kunt wel ten principale af van de personen, maar toch ook van uw geldelijke middelen; en de tijden zijn er waarlijk niet naar, om ook over de financieele zijde der zaak losjes heen te loopen.

Met wat nu beiderzijds betaald wordt is een redelijke regeling van de theologische studien te verkrijgen, indien men in eenzelfde plaats gevestigd is en de krachten combineert. Maar wil men de twee inrichtingen separaat laten werken, en dan toch op goede oorde brengen, dan kost elke inrichting een zooveel als nu; en dan rijst de vraag: Wie zal dat betalen?

Maar toch, dat alles laten we nu ter zijde, om thans uitsluitend de vraag onder de oogen te zien, of de bestendiging van het separaat bestaan der beide inrichtingen geoorloofd is.

Bleek toch, dat dit separaat bestaan uit geestelijk oogpunt en in het welbegrepen belang der kerken geboden was, dan zou men daarom tegen een zware geldelijke opoffering niet mogen opzien, terwijl omgekeerd, zoo een aanmerkelijke schade uit zulk een separaat voortbestaan dreigt, de toestand moet veranderen, ook al won men geldelijk er bij, dat het zoo bleef.

Hierbij sta nu op den voorgrond, dat het getal studenten in de theologie ten deze niet den doorslag kan geven.

Er zijn Theologische faculteiten, waar het getal studenten in de theologie 500 à 600 belooft, zonder dat dit blijkt te hinderen; en omgekeerd zijn er Theologische scholen met weinig meer dan 10 studenten in de theologie, die toch ook voortankkelen.

Te dezen opzichte bezit School en Faculteit dus een zeer groote rekbaarheid. Slechts in zoover dient ook op het getal studenten gewezen, als een te klein getal studenten in de theologie ongetwijfeld zijn schaduwzijde heeft; en zulks in meer dan één opzicht.

Colleges met een klein getal toehoorders missen het bezielende, dat een goed college hebben moet.

Wie de éene maal een college geeft, waar een honderd studenten bijeen zijn, en een ander maal voor een tiental studenten moet optreden, voelt terstond het onmetelijk verschil in stemming en toon van zijn onderwijs.

Een goed bezet college lokt uit, bezielt, en prikkelt, verheft en verhoogt het karakter van het onderwijs, en brengt ongemerkt in die hooge stemming, die zelfs in de wijze van spreken een opvoedend element legt. Daarentegen heeft een schaars bezet college, iets te luijlijks, iets dat afmat, iets waarbij men zich zelf geweld moet aandoen, en kan het juist daarom niet bezielen.

Rekent men nu dat onze kerken op dit oogenblik hoogstens een 600 standplaatsen vertegenwoordigen, en dat deze 600 standplaatsen hoogstens per jaar een 25 à 30 vacatures opleveren, dan gevoelt een ieder hoe dit cijfer, in tweeën gedeeld, op nog geen 15 neerkomt, en zelfs al vermenigvuldigt men het met 2 à 3, voor de drie studiejaren, nog altoos een te klein aantal voor een goed bezet college oplevert.

En omgekeerd springt het in het oog, hoe dit cijfer van 30, zoo men het niet deelt, en dan voor de drie jaren met 3 vermenigvuldigt, een cijfer van 80 à 90 studenten oplevert, die juist in staat zijn een redelijk bezet college op te leveren.

Dat op dit oogenblik de cijfers iets hooger zijn, leidt toch niemand op een dwaalspoor. Dit toch komt daar vandaan, dat er door de actie van 1886 plotseling een

250 vacaturen ontstonden, die de eerste jaren een grooter toeloop wettigen.

Maar men vergeet niet, dat juist dienvolge de helft onzer predikantsplaatsen eerlang uitsluitend met jeugdige leeraren bezet zal zijn, zoodat, naar de sterftetafels genomen, te voorzien is, dat er jaren komende zijn, waarin het aantal vacaturen verre beneden het normale cijfer zal blijven.

Ook al neemt men dus aan, dat nog voortdurend bij de bestaande kerken een zeker aantal bijkomt, en dat ook Amerika en Afrika steeds enkele onzer mannen trekken zullen, toch mag in de toekomst, onder normale verhoudingen, niet op het hooge cijfer van thans, althans niet op een hooger, gerekend worden.

Immers, de ineenmelting der plaatselijke kerken heeft ook dit gevolg, dat er voortdurend twee kerken in één opgaan, en dat hierdoor een predikantsplaats wegvalt.

Wie verstand van den paedagogischen eisch voor een goed college over theologie heeft, en rekent met het aantal jonge mannen, dat op den duur aan beide inrichtingen saam zal studeeren, kan zich dan ook moeielijk ontveinen, dat het gezamenlijk getal juist zal kunnen geven, wat voor een goed college minimale eisch is, maar ook omgekeerd, dat de helft hier en de helft ginds, de colleges, uit het oogpunt van stemming, toon, verheffing en bezieling, steeds meer zal doen lijden.

Hierbij komt nu in de tweede plaats, met het oog op het beschikbaar aantal studenten, een tweede bedenking, ontleend aan het studentenleven.

Studenten in eigenlijken zin zijn alleen zij, die de gymnasiale studien met goed gevolg achter den rug hebben, en tot de hoogere lessen zijn toegelaten; in nog enger zin zijn alleen zij studenten in de theologie, die de eigenlijke gezegde theologische colleges volgen, en dus ook de propaedeutische studien achter den rug hebben.

Dit getal nu zal aan beide inrichtingen saam op den duur niet meer dan een 80 à 90 bedragen, en op beide inrichtingen elk apart genomen, niet meer dan een kleine 45.

Dit getal nu is voor een gezonde ontwikkeling van het studentenleven onder de studenten veel te klein. Zelfs 80 is nog zeer gering. Maar de helft ervan voldoet niet aan de eischen, die voor de goede ontwikkeling van het studentenleven mogen en moeten gesteld worden.

Een student is geen scholier in den eigen zin van het woord, die lessen volgt, blokt voor zijn examen, en dan zijn examen doet. Hij moet als student ook een studieleven leiden. De jaren door hem op de Theologische School of aan de Universiteit doorgebracht moeten op heel zijn geest een eigenaardig stempel afdrücken, en dit nu kan niet de classieale vorming van de eigenlijke school, maar alleen het klassieke karakter van de hoogeschool hem schenken.

En dit nu verkrijgt een student slechts zeer ten deele van zijn professoren, en moet door hem veel meer ontleend aan den omgang met zijn medestudenten.

Er vormen zich, zal het wel zijn, aan zulk een hoogeschool gemeenlijk vanzelf zekere kringen, zekere groepen van jongelui, die zich tot elkander aangetrokken gevoelen, die sympathie en neiging voor eenzelfde soort studien hebben, en die nu samen werken, in dispuutcolleges, gezelschappen of in engeren vriendenkring.

Eerst waar dit soort studentenleven bloeit, bloeit de school, en beantwoordt ze aan het doel.

En juist daarom moet er dan ook keuze zijn, en die keuze is er niet, zoolang het aantal studenten zoo beperkt blijft.

Het spreekt toch vanzelf, dat niet ieder met ieder kan saamwerken. Goede, vruchtbare saamwerking is alleen mogelijk, zoo de krachten eenigszins gelijk staan; indien de middelen voor de studie niet al te ongelijk zijn; indien men van dezelfde jaren is; en zich persoonlijk als vrienden tot elkander voelt aangetrokken.

Er moet eenheid van kracht, van studietijd, van studiemiddelen, van sympathie en neiging zijn, ook wat de bepaalde keuze der studien betreft.

En hoe wilt ge dan, dat in dezen hoogen zin het Theologisch studentenleven zijn zal, wat het zijn moet, indien feitelijk elk student in de Theologie slechts de keuze heeft, niet uit 80, maar uit slechts even 40, en onder die 40 eigenlijk slechts uit één studiejahr, dus feitelijk uit niet meer dan een dozijn medestudenten.

Dikwijls vindt hij onder dat dozijn letterlijk niemand, die met hem op één hoogte staat, en genoeg van gelijke conditie, aanleg en zin is, om zulk een studentenleven in echten geest mogelijk te maken.

En toch, een gezellig en vruchtbaar leven in dien zin eischt minstens de bijeenvoeging van een vijftal.

Zoo wat de colleges aangaat, als wat betreft het studentenleven achten wij het daarom in zoo hooge mate wenschelijk, dat men de éene overig bij de andere overig voege, en is o.i. het separaat laten van beide groepen volkomen ongeoorloofd.

Een roepstem uit België.

II.

De bedenkingen door de broederen uit Brussel tegen het Gereformeerde karakter van de Kerkenordening der Belgische Zendingkerk ingebracht, missen tot ons leedwezen niet allen grond.

Integendeel, wie onbevooroordeeld naar *Constitutie, Organiek Reglement, en Règlement interieur du Synode*, alsook naar reglement op de *Handoplegging* inziat, kan tot geen andere conclusie komen, dan dat we hier te doen hebben niet met een op een top collegialistische inrichting.

Dit zal terstond duidelijk zijn uit de volgende critiek op dezen Reglementen-

bundel, toegezou

„De listisch dige p verband schappel meenten Vereenig officiele „Eglise” ze same gemeent

Haar het kerl berusten in hare gen, ma bestuursl de hoog bij de S draagt o leges n. l. tionaire l

Dese i samenkol stuurcoll (O. R. i en de le die bij van zijn, (C. Art. op uit d afvaardigi

a. De dny ten

b. Pre gee vee kun nod 131

c. De hee ten

En d. Va dige

Bij dit gehouden

a. Dat onw Ger amb den

(C. i b. Dat brie

c. Dat Syn van daar mee

In dit a standighe zijde zett ginsel van de hi rea niet geerd, en kanten.

Deze B minoeratie predikante want terw maakt wo schap zoo

a. De i niet. kelijk zittin

b. Niet genw Com teger beoo den

(C. i c. Een den Gene Art.

de eerste
ist dienten
daarsen eer-
ren bezet
tatafs ge-
n komende
a verre be-
n, dat nog
kerken een
Amerika en
en trekken
mst, onder
het hooge
een hooger,

plaatselijke
t er voort-
aan, en dat
gvalt.
schen eisch,
logie heeft,
ge mannen,
nrichtingen
ook moeie-
lijk getal
en een goed
r ook om-
helt ginds,
stemming,
teeds meer

plaats, met
tal studen-
tleend aan

n alleen zij,
oed gevolg
de hoogere
ger zin zijn
gie, die de
illeges vol-
che studien

nrichtingen
aan een 80
htingen elk
n kleine 45:
ontwikke-
de stude-
er gerin-
et aan de
keling van
ten gesteld

den eigen
ligt, blokt
amen doet,
studielevens
eologische
gebrachte
igenaardig
kan niet
ke school,
akter van

nt slechts
n, en moet
n den om-

n, aan zulk
zelf zekere
geluif, die
gevoelen,
eenzelfde
u samen
happen of

ven bloeit,
it ze aan

ook *keuze*
olang het

niet ieder
z, vrucht-
ke, zoo de
indien de
te ongelijk
en is; en
elkander

an studie-
pathie en
de keuze

n hoogen
zijn zal,
elle stu-
uze heeft,
n 40, en
een stu-
dan een

ijn letter-
a hoogte
die, aan-
tenleven

aar leven
nvoeging

wat be-
het daar-
dat men
g voege,
de groe-

gijë.

leren uit
kter van
ngskerk
zen niet

ld haar
a Regie-
k haar
iet, kan
dan dat
op en

uit de
menten-

bundel, die ons van bevoegde zijde werd toegezonden.

De Belgische Zendingkerk is collegiaal (d. w. z. geen zeker getal zelfstandig plaatselijke kerken in confederatief verband niet elkander, maar een genootschappelijk lichaam met onafhankelijke gemeenten als samenstellende deelen), want Vereniging noemt zij zichzelf in haren officiële naam, zoowel "Société" als "Eglise" (C. Art. 1) en ten tweede zegt ze samengesteld te zijn uit georganiseerde gemeenten (C. Art. 4).

Haar bestuur is hiërarchisch (d. w. z. het kerkelijk gezag wordt niet geacht te berusten bij de plaatselijke kerken, die het in hare meerdere vergaderingen samenbrengen, maar van een boven de kerken staand bestuurslichaam op haar af te dalen). Want de hoogste en wetgevendende macht berust bij de Synode (C. Art. 15), die haar overdraagt op lagere door haar aangestelde colleges n.l.: het Comité van Beheer, de Sectionaire Raden en de Kerkeraad (C. Art. 5).

Deze Synode is voorts niet een tijdelijke samenkomst van de kerken, maar een Bestuurscollege, dat telkens voor een jaar zit (O. R. Art. 12) en omdat de predikanten en de leden van het Comité van Beheer, die bij afreding herkiesbaar zijn, er lid van zijn, in zijne meerderheid permanent (C. Art. 12; O. R. Art. 16). Ze komt niet op uit de plaatselijke kerken door wettige afvaardiging, want ze bestaat uit:

- a. De predikanten der Belgische Zendingkerk, die niet door de gemeenten afgevaardigd worden (C. Art. 12).
 - b. Predikanten en Evangelisten, die aan geen gemeente verbonden zijn, dus veel minder door haar afgevaardigd kunnen worden, maar die door de Synode toch worden toegelaten (C. Art. 13; O. R. Art. 1).
 - c. De leden van het Comité van Beheer, die evenmin door de gemeenten afgevaardigd worden (C. Art. 12).
 - d. Voor nog niet de helft uit afgevaardigden van de gemeenten (C. Art. 12).
- Bij dit laatste moet echter in het oog gehouden worden:

- a. Dat deze afvaardiging eene geheel onwettige kan zijn, omdat tegen alle Gereformeerde beginselen in, niet alleen ambtsdragers, maar ook *gemeentelieden* afgevaardigd kunnen worden (C. Art. 10).
- b. Dat deze afgevaardigden *zonder last-brief* komen.
- c. Dat er voor de wettigheid van de Synode zelfs geen afgevaardigden van de gemeenten *behoeven* te zijn, daar de vertegenwoordiging der gemeente slechts facultatief is (C. Art. 9).

In dit alles ligt eene miskenning der zelfstandigheid der plaatselijke kerken, een op zijde zetten van het Presbyteriale beginsel van kerkregering en een hulding van de hiërarchie. Immers de kerken regeren niet zich zelve, maar worden geregeerd, en feitelijk geregeerd door de predikanten.

Deze Bestuursregeling vestigt dus de Dominantie (Predikantenregering) en de predikanten heerscht weer het Genootschap, want terwijl ze van de gemeenten losgemaakt worden, worden ze aan het Genootschap zoo sterk mogelijk gebonden. Bewijs:

- a. De gemeenten mogen de predikanten niet afvaardigen ter Synode, onafhankelijk van de gemeenten hebben ze zitting als ambtenaren van het Genootschap (C. Art. 12).
- b. Niet de kerkeraad noch eene vertegenwoordigende vergadering, maar het Comité van Beheer, door de niet vertegenwoordigende Synode benoemd, beoordeelt of een predikant kan worden toegelaten tot de Bediening (C. Art. 35, laatste gedeelte).
- c. Een beroepen predikant moet door den secretaris-generaal vanwege het Genootschap bevestigd worden (O. R. Art. 26).
- d. De predikanten moeten zich o.a. verbinden om de gemeenten nooit te onttrekken aan de Belgische Zendingkerk (O. R. Art. 24).
- e. De predikanten kunnen door het Comité van Beheer zonder goedkeuring van de betrokken gemeenten te plaatst worden (O. R. Art. 11 e.).

Gelijke miskenning van het Gereformeerde beginsel van kerkregering ligt in de Sectionaire Raden (O. R. Art. 26 v. o.).

Ongereformeerde is ook, dat het heilig Avondmaal bediend wordt zonder voorafgaande instelling van de ambten (O. R. Art. 28); en even onchristelijk, dat eene kerk niet als gemeente wordt erkend, zonder dat zij in eigen behoeften kan voorzien (O. R. Art. 28).

In deze kritiek beteekent C. de Constitutie, en O. R. het Organieke Reglement.

Over de juistheid dezer kritiek kan dan ook niet wel twijfel rijzen. De feiten liggen er toe. Het Reglement is niet anders. En ten overvloede spreekt de Belgische Zendingkerk haar collegiaal karakter zelve zoo bevestigend mogelijk in art. 1 van haar Constitutie uit, waar het heet: *La Société évangélique Belge, en révént le caractère d'un corps ecclésiastique d'union organique, ajoutée à son titre celui d'Eglise Chrétienne missionnaire Belge.*

Dat wil zeggen: Het Belgisch Evangelisch Genootschap, neemt het karakter aan van een bevoorrecht georganiseerd kerkelijk lichaam, en voegt daarom bij zijn naam den *titel* van Belgische Zendingkerk.

Zij verklaart dus zelve eigenlijk geen kerk te zijn, maar slechts een *genootschap*, en slechts als genootschap *ook den titel* te voeren van Zendingkerk.

Er is dus althans oprechtheid. Er is geen zweem van verbloeming. De Constitutie zegt het zelve, dat we niet met een kerk te doen hebben, maar met een genootschap, dat slechts in zijn *titel* kerk heet.

Over dit punt valt alzoo niet verder te redeneeren. Het is eenvoudig zoo.

Toch gaat het daarom o. i. niet aan, deswege de correspondentie met deze Zendingkerk af te breken, en dat wel op de volgende gronden.

Vooreerst blijkt uit Art. 2 der Constitutie, dat deze Zendingkerk de Confessie van Guido de Brès aanvaard heeft, en alzoo het historisch beginsel belijdt, dat de Christenen in België terug hebben; te keeren tot de Belijdenis der vaderen. Alleen Art. 36 hebben ze hiervan uitgezonderd.

Deze kerk belijdt dus ook Art. 30, 31 en 32 van onze Confessie, en overmits nu de in deze artikelen beledende beginselen van kerkregering geheel indruischen tegen hetgeen ze zelve in haar Kerkordening vaststelt, staat de weg open, om haar van haar Reglement naar haar Belijdenis terug te roepen.

In de tweede plaats rijst de vraag, of men zich in België ooit bewust is geworden van den strijd die tusschen het Reglement en de Belijdenis bestond.

Wij althans twijfelen hieraan, en achten, dat men zijn Reglement vaststelde, gelijk men dat deed, zonder zelf te vermoeden, dat men hiermee van de Gereformeerde Belijdenis afweek.

Ons althans is niet bekend, dat hierover ooit eenige strijd in den boezem der kerken gevoed heeft.

En in de derde plaats moet er o. i. op gelet, dat deze broederen in geheel buitengewone omstandigheden, te midden van een geheel Roomsche land, leefden, en er reeds daardoor niet in konden slagen, om het Christelijk leven zoo snel tot juiste kerkelijke regeling te brengen; daargelaten nu nog de vraag, welke moeilijkheden haar van Overheidswege in den weg geleed.

Het wil ons daarom voorkomen, dat men, wel verre van de correspondentie af te breken, veeleer gehouden is, de broederen in België, bij gemotiveerd stuk, op wat in hun kerkinrichting ontbreekt, zal hebben te wijzen, en alsdan zal moeten afwachten, in hoever zulke een broederlijk advies in goede aarde valt.

Het geldt hier een zeer zwakke plant, die niet teederheid moet worden aangeraakt.

Maar zoo stellig als dit bij ons vaststaat, even beslist dient uitgesproken, dat men de broederen uit Brussel, die deze leemten inzien, en deswege niet tot de gemeenschap van dit Genootschap kunnen of mogen toetreden, niet in verlegenheid mag laten.

Ook zij moeten geholpen worden, en kunnen zelfs niet wachten tot de reorganisatie en reformatie der Belgische Zendingkerk is tot stand gekomen.

Immers hier verlopen minstens jaren mede. Het eenvoudig zal daarom zijn, dat de broederen in Brussel verwezen worden naar een naastbijgelegen classis, en met hulpe van deze classis tot insteering van hun kerk overgaan.

Ons kerkverband is toch allerminst aan de grenzen van ons land gebonden.

Naar rechts en links kunnen we over de grenzen heen schrijden, en niets zou ons liever zijn, dan dat men eenvoudig de Gereformeerde kerken van Benthem, Oost-Friesland en België met ons in verband kon laten treden.

Misschien kan dit, om de regeeringswetten van Pruisen en België niet in elk opzicht, maar dit doet er niet toe.

Dan verbindt men zich zoover het kan.

Kerkelijk anarchisme.

In verband met wat we onlangs over den invloed van het kerkelijk anarchisme op de geesten schreven, ontvingen we van den heer P. B. G. Moora onderstaand schrijven, dat we volgaarne opmaken en beantwoorden.

Het luidt als volgt:

Mijnheer de Redacteur!

Nu de drukte der verkiezingen voorbij is, zou 't geloof ik, de moeite loonen, eens helder aan uwe lezers uit te zetten, dat de misdaden in den laatste tijd door drie predikanten der Ned. Herv. Kerk bedreven, psychologisch saluttant van het kerkelijk anarchisme, dat deze kerk in beginsel huldigt.

In uw stukje van 18 Maart, getiteld "Droev verschijnselen", ging u op de kwestie in; maar de meesten uwer lezers zullen, evenzeer als ik, toelichting noodig hebben om dat verband te vatten.

Verder zou ik u willen vragen, wat u zou antwoorden, als morgen aan den dag zulke misdaden bedreven werden door een Gereformeerde predikant.

Dat zou toch kunnen, niet waar?

Dan zou u toch niet spreken van anarchie, want 't Calvinisme is toch zeker met anarchie niet verenigbaar?

En 't gaat ook niet aan, om te zeggen: Ja, zie je, menschen, die predikant behoorde alleen maar in naam tot ons; in 't wezen der zaak behoort hij tot die anarchisten-bent, die men ook wel Ned. Herv. Kerk noemt.

Of moest dat stukje van 18 Maart, zoo mooi begonnen met "Wie van u zonder zonde is enz." ook dienst doen, om de Ned. Herv. Kerk eens een hak te zetten? Dat zou ook kunnen, maar dan dienen zulke dingen er bij gezegd te worden.

Hoe 't zij, u zal velen een dienst doen, als u dat psychologisch verband eens uiteenzet.

Immiddels ben ik gaarne,

Uw dw. du.

M.

Ter beantwoording hiervan wijzen we op wat de heer Benoist, de bekende redacteur van de *Revue des deux mondes* nog onlangs zeide, dat namelijk het anarchisme, met zijn dynamietbommen op straat, slechts het droefgevolg was van het zedelijk anarchisme, dat in de Fransche conscientie heerschte.

Ook de heer Moora weet wel uit de historie, hoe bijna alle belangrijke anarchistische woelingen vooraf zijn gegaan door het uitbreken van enkele zeer ergelijke

misdaden tegen de zedelijkheid en het leven.

Ook uit de kerkhistorie is hem wel bekend, hoe in de dagen die aan de Reformatie voorafgingen, ook onder de toenmalige Roomsche geestelijkheid zulke misdaden herhaaldelijk zijn voorgekomen.

Dit nu is een zielkundig verschijnsel, dat allerwege doorgaat.

Als er geen wet en regel is; wanneer een ieder doet wat goed is in zijn ogen; indien de een dit en de ander dat predikt; en er noch hand van belijdenis, noch vastheid en eenparigheid van overtuiging is; en zelfs over de zedelijke begrippen allerlei opinien in dezelfde kerk aan het woord komen; is het niet te sterk gesproken, zoo ge spreekt van een kerkelijk anarchisme.

Op die wijze nu gaat de tucht over de geesten weg. Men voelt en kent geen banden, geen vastigheid meer. Alle fundamenteelen dreigen in beweging te geraken.

Dit nu gevoelt een leeraar sterker dan een leek, omdat hij telkens geroepen wordt om zijn gevoelens uit te spreken, en dus een regel te stellen.

Dit geestelijk anarchisme nu brengt anarchie, d. i. gemis aan regeering in den geest tweevoud. Men gevoelt zich niet meer geregeerd door een hogere macht, maar regeert zichzelf naar wilkeur.

En dit nu brengt een verslapping in den zedelijken levenswoning, twee, die de zielen verwoest, de conscientie in een strik vangt, en zoo dikwijls ongemerkt kan leiden naar paden van schrikkelijke zonde.

Uit de Pers.

Belangrijk is het slotartikel van wat Dr. Fernhout in de *Utr. Kerkbode* over de Kerk schreef.

Het luidt aldus:

Bij een vluchtig onderzoek bleek ons, dat onze Genootschap, de vraag hoe de Gemeente, de geïnstiteerde Kerk, te beschouwen zij, een antwoord geven, dat aan duidelijkheid en beslisselijkheid niets te wenschen overlaat. En naar de Nederl. Geloofsbelijdenis en naar den Heidelberg. Catechismus en naar de Liturgische Schriften is ze voor niets anders en voor niets minders te houden dan voor eene vergadering van ware geloovigen. En voort staet derhalve, dat eene bediening des Woords die daarvan uitgaat en de Gemeente in hare samenkomsten als eene vergadering van geloovigen toespreekt, wel verre van in strijd te zijn met de belijdenis onzer Kerken, juist omgekeerd met haar in overeenstemming is en door haar gesicht wordt, en eveneens dat eene bediening die de saamgevoemen gemeente als een ongelovige schare of als een onbekende menigte behandelt door onze belijdenis geoordeeld ligt en zich vergrijet aan het Lichaam van Christus. Dit moet en kan duidelijk zijn voor elk die zich de moeite van onderzoek en nadenken getroosten wil. Men houde daarom op zich tegen de bediening des Woords te stellen, die onse gereformeerde kerken eischen, als was ze iets nieuws, iets vreemds en als had ze ook maar iets gemeen met Pelagiaansche en Remonstrantsche "algemeenheid".

Toch gevoelen we zeer goed, dat tal van broeders en zusters, die voor hunszen ook op dit punt de belijdenis hunner Kerk in al hare gevolgen te aanvaarden. Er rijzen hier vragen en bedenkingen, vooral ten aanzien van de praktijk, die allen schijn van recht hebben.

Deze b. v. of het dan inderdaad de bedoeling is onzer belijdenis, dat ze leeren dat alle leden der Gemeente hoofd voor hoofd van de kleinste tot de grootste worden eenigen twijfel door den Heiligen Geest wedergebohren zijn. Dit toch moet hun inmens rechtstreeks volgen uit de leer, dat de Gemeente moet worden beschouwd als eene vergadering van ware geloovigen. En nu zijn ze er verre van zulk een voorstelling toe te denken aan de belijdenis onzer Kerken en meenen ze integendeel — en terecht — dat dit tegen Gods Woord, de Belijdenis en de ervaring lijnrecht inloopt, maar daarom juist verzetten ze zich dan ook tegen wat de belijdenis toch uitdrukkelijk leert en tegen elke prediking die daarmee overeenkomt.

Hier nu is misverstand. Noch de Gereformeerde Kerk, noch eene gereformeerde Leeraar heeft ooit geleerd, dat alle leden van de geïnstiteerde Kerk, van de eerste tot de laatste, zonder eenigen twijfel ware kinderen Gods zijn. Het tegendeel is waar. Ze hebben steeds gestaan in de overtuiging, ze hebben hield beleden en rusteloos met allen ernst het een legelijk aangeerd, dat zich in de geïnstiteerde Kerk van Christus onder de ware kinderen Gods steeds vernieuwd hebben, nog meenen en tot den jongsten dag toe altoos meenen zullen na denken, die wel den schijn des geloofs en de gedaante der goddelijkheid hebben, maar 't wezen en de kracht daarvan verloochenen.

Overtuiging blijkt dit al aanstands uit diezelfde een-en-dertigste Zondagafdeeling van den Heidelberg. Catechismus, die ook zoo duidelijk bewijst, dat naar onze belijdenis de Gemeente is eene vergadering van ware geloovigen. Of loer zou het anders denkbaar zijn, dat een lid der Gemeente "door het verbieden van de Sacramenten uit de Christelijke Gemeente en van God zelf uit het rijk van Christus" geloten werd?

De christelijke baan, gelijk hij in Zondag 31 en niet minder zooals hij in 't Formulier van den ban beschreven wordt, rust op de veronderstelling, dat er in de rechtbare geïnstiteerde Kerk kunnen zijn en voor geloovigen kunnen gerekend worden menschen, die aan 't geloof vreemd zijn.

In gelijken zin, en niet minder duidelijk, spreekt zich de Nederl. Geloofsbelijdenis uit in Art. 29:

"Wij spreken hier niet van het gezelschap der hypocrieten, welke in de Kerk onder de goeden vermenigd zijn, en hierintusschen van de Kerk niet zijn, hoewel zij naar het Lichaam in dezelfde zijn." Worden, die bewijzen hoe het naar de Geloofsbelijdenis zelfs geen hooge uitspreiding, maar veeleer regel is, dat er onder hen die tot de Gemeente gerekend worden ook onwedergeborenen, ongelovigen en onbekerenden zijn. En onder de Gereformeerde en onbekerenden zijn. En onder de Gereformeerde en onbekerenden zijn. En onder de Gereformeerde en onbekerenden zijn.

Maar, zoo vraagt men, als er dan in de geïnstiteerde Kerk geveinsden kunnen zijn en ook dogmans wettelijk zijn, hoe kan dan zulk een kerk nog beschouwd en behandeld worden als eene vergadering van ware geloovigen?

Het antwoord op die vraag ligt in wat we soeven aanhaalden uit art. 29 van den Ned. Geloofsb. De Belijdenis zegt van de hypocrieten, dat ze in de Kerk onder de goeden vermenigd zijn, en hierintusschen van de Kerk niet zijn, hoewel zij naar het Lichaam in dezelfde zijn.

De zaak staat n.l. zoo: omdat de geïnstiteerde Kerk de openbaring is van het mystieke Lichaam van Christus, behoort rechtens alleen tot haar wat ook van het Lichaam des Heeren is, maar staat rechtens buiten haar, wie tot dat Lichaam des Heeren niet behoort, ook al is hij naar het Lichaam d. i. voor 't uitzien in de zichtbare Kerk. Zulk een heeft dan wel den schijn van tot de zichtbare Kerk te behooren, en omdat de opzieners geen harteekenners zijn, wordt hij ook wel, zoolang het niet makker van geveinsheid niet wordt afgerukt, tot de zichtbare Kerk gerekend, maar dat neemt niet weg, dat hij toch inderdaad van haar niet is.

en zoodra hij als een ongelovige en goddeloos openbaar wordt, uit haar midden wordt weggedaan.

Een voorbeeld moge dit ophelderen. Stel iemand heeft aan een boom ten eenen breede kruin van takken en twigen, hier en daar een tak en twijg, die in 't aanse volmaakt op die van den boom gelijken, zoo konstig en lijk weten aan te brengen, dat ge niet in staat zijt ze zoo op 't oog te onderscheiden. Zijn dan die van buiten aangebrachte takken en twigen waarlijk van den boom? Ieder weet beter. Zult ge dan, wetende dat er valschheid bij aan zijn takken gebonden zijn, zeggen dat nu die boom geen boom meer is en hem dus omhouthen? Ge denkt er geen oogenblik aan. Ge zult uw boom uw boom blijven noemen en juist omdat ge hem voor een waren boom houdt, zult ge alles doen wat in uw vermogen is om de aangebonden twijgen te onderscheiden en ze zoo voorzichtig te verwijderen, dat ge geen takje van uw boom bederft.

Welnu, die boom is uw Kerk. Uw Kerk van wie ge weet, dat onder haar leden, die met haar uit een wortel groeiden en een leven leven, zich ook geveinsden meenen, die niet waarlijk van haar zijn. Deze wetenschap zal u nu echter niet verleiden om of uw Kerk geen Kerk, d. i. geene vergadering van ware geloovigen te noemen, of te zeggen, dat al wat uitzien in haar gezien wordt, nu ook tot het laatste man toe zeker en gewis met haar uit het mystieke Lichaam van Christus opkwaamt, maar ge zult uw Kerk in haar geheel als Kerk aanvaarden en slechts wat zich in woord of daad als niet tot haar behoorende kennen doet, met alle onachtzaamheid van haar uitsluiten. Zoo behoudt ge uw Kerk in waarde houdende wat zij naar den maatstaf dien de Heere u in handen gaf tot haar moet rekenen en uitsluitende wat naar diezelfde maatstaf gemeten van haar niet is.

Doet ge anders, laat ge, omdat ge weet hoe in de zichtbare Kerk ook hypocrieten zich mengen, uw Kerk als vergadering van ware geloovigen los, dan geeft ge den ongelovigen en goddeloosden rechtens plaats in uw Kerk en hebt ge daarmee sooveel u aangaat uw Kerk vernietigd.

Daar loopt dan ook het afschrijven in doopsche dwalingen steeds op uit. Men houdt zoo de Kerk voor een bonten hoop waarin zowel de ongelovigen als de geloovigen rechtens een plaats hebben en men zoekt naar willekeurigen maatstaf in de hoop nu uit, wie men voor kinderen Gods houdt, om dan van hen te zeggen: dat is nu het Sion Gods in de Kerk.

Zoo is men dan de geïnstiteerde Kerk als openbaring van het Lichaam van Christus kwijt geraakt en blijft er geen enkele reden over, waarom men nog in de geïnstiteerde Kerk tucht zou oefenen. Wat komt het er ook nog op aan of zulk een waardevol school er wat meer of min onrein uitziet? Het Sion Gods, dat zich van haar zorgvuldig onderscheidt, deert dat niet in 't minst. Ja, wel beschouwd is de verloschening en reformatie van de Kerk hun in 't oog te zien. Zij onken en achten er dikwijls te meer om in een zoo donkere kerkelijke lijst komt de glans van hunne godzaligheid nog zooveel beter uit. Een inderdaad schrikkelijke beschouwing, lijnrecht inlopend tegen onze gereformeerde belijdenis en tegen 't Woord onzes Gods, een diepdonkere beschouwing, die een even schuldige praktijk na zich sleept moet. En toch, daarbij kwamen honderden in het Synodaal Genootschap reeds uit en daaraan leidt noodzakelijk de richting waarheen ook in de ontkomene kerken sommigen nog altoos het aangezicht keeren.

Of we dan beschouwingen en bedoelingen als we boven met wat scherpe kleuren tekenenden, aan alle broeders en zusters toedichten, die het gereformeerde kerkbegrip en de gereformeerde kerkelijke praktijk niet aandoen? We denken er niet aan. Zelfs achten we het zonde voor God hen ook maar te verdedigen van bewuste dooperij. Bij verreweg de meesten is daarvan schijn noch schaduw.

Voor 't meereendeel is onkunde hier oorzaak van dwaling. Men doorniet de dingen niet en daarom niet men te verkeerd. Ook is er bij velen een oprechte en heinnelijke vrees, dat de gereformeerde prijklijke schade zal doen aan de zaligheid der zielen.

Men is bang, dat daardoor onbekeenden die op hun uitzien de naamloosheid tot de Kerk toch reeds zoo licht vertrouwen op deren valschheid grond nog meer vastgezet zullen worden. En ook — men is nog niet ontkomen aan de nawerking van 't leven onder het Herv. Kerkgenootschap, waar de veraking van de tucht de kerkelijke gemeenschap al meer tot een bonten hoop maakte, waarvan men al te goed gevoelde dat ze — in vele gevallen althans — niet of ter nauwernood nog als openbaring van het Lichaam van Christus, als eene vergadering van geloovigen kon beschouwd worden. Toen gewende men er zich aan te onderscheiden tusschen de Gemeente en 't Sion Gods in de Gemeente; toen gold het als een kenmerk van rechtvaardigheid en trouw als een Leeraar in zijne prediking de saamgekomen schare als een schare van ongelovigen toespreekt en behandelde, en 't kost, vooral den ouderen onzer, moeite om zich nu op eenmaal van die ten deele gerechtvaardigde beschouwingen los te maken.

Men hebbe dus geduld, en zij bij ernstigen westand van alle doling op dit punt toch voorzichtig en geduldig tegenover broeders en zusters die nog niet men kunnen komen. En vooral de bediening des Woords rekene, in vermindering van alle eenzijdigheid die hier vooral allerverderfelijkst zou zijn, met het feit dat niet allen die Israël zijn ook uit Israël zijn. Ze zij bediening der Sleutelmacht naar Zondag 31 van de Heidelberg. Cate. en opene niet alleen voor de geloovigen, maar althans ook voor de ongelovigen onder rusteloze herhaling van het vermaan des apostels: "Beproeft u zelve of gij in 't geloof zijt, onderzoekt u zelve" en duidelijke prediking van den arbeid en de vrucht des Geestes in de toepassing der waarheid bij Gods kinderen. Dan, hiervan zijn we zeker, zal de waarheid Gods getuigenis krijgen in alle conscienties, en welhaast alle gevaar van Doopsche kanten op dit punt te boven gekomen zijn.

Dit is voorzichtig en naar waarheid uitgedrukt. Het beginsel moet vastgehouden, maar de liefde voor de broeders zij tegemoetkomend, en nooit veroordeelend.

Buitenland.

Afrika. Mishandelingen van inboorlingen.

Gelijk bekend is, hebben de Duitschers Kamerun in Afrika bezet, en is daar Duitschland zeer beslist tegen de slavenhandel opgekomen. Toch gebeuren er in Kamerun dingen die niet minder vreeselijk zijn dan de ruwste mishandelingen waaraan de slaven wel blootstaan.

De berichten daaromtrent zijn zoo menigvuldig en zoo eenzijdig, dat er geen twijfel meer daaromtrent kan gekoesterd worden.

Eenigen tijd geleden brak er een oproer in Kamerun uit onder de negersoldaten, omdat Gouverneur Leist hanne vrouwen had laten gezeelen na te eerst te hebben doen ontkleeden, hetgeen door den Zending, uitgaande van het Basische Zendinggenootschap, bevestigd is. Tot verontschuldiging dezer handeling van den bewindhebber werd aangevoerd, dat van een ontkleeding geen sprake kon zijn, wijl de negers en negerinnen geen kleederen dragen; en dat het toepassen van lijfstraffen in het gebied, dat onder Duitsche bescherming staat iets gewoons is, daar men op eene andere manier de traagheid der inboorlingen niet kon overwinnen.

De eerste verontschuldiging houdt geen steek, want het is een feit, dat de negerbevolking wel degelijk katoenen kleederen draagt. De andere "verontschuldiging" (?) wordt bevestigd door de

mededeelingen van een man die ook in Afrika gereisd heeft, Friedrich Kallenberg, welke beweert dat dagelijks mishandelingen van negers en negerinnen voorkomen. Ik heb waargenomen, dat de jongste onderofficier gelijk de jongste beambte het recht heeft of liever neemt om bij de nietigste aanleiding ongestraft de onder hen staande zwarten met de nijpaardzweep te laten slaan of op andere wijze wreed met hen te handelen. Vele voorbeelden daarvan heb ik met eigene oogen aanschouwd. Op het station Rungwa werden bijna dagelijks slagen met genoemde zweep onder de soldaten zowel van de bezetting als van de Oost-Afrikaansche maatschappij uitgedeeld. Als men naar de reden vroeg, dan gaf men steeds redenen op die bij lange na niet zulk eene barbaarsche strafteffening rechtvaardigden. De directeur der plantage Lewa liet dertien inwoners van een genabuurd door, waaronder een vervallen grijsaard, ieder twintig slagen met de nijpaardzweep geven, omdat zij geweigerd hadden, lasten naar Pongwe te dragen, waartoe zij volstrekt niet verplicht waren.

De commandant van het station Massinde handelde op gelijke wijze met zijn kok, die enige dagen achtereen niet voor goed koffie gezorgd had. De opvolger van dezen officier liet twee negersoldaten, die in een roofhandel met vrouwen gewikkeld waren, ieder zooveel slagen met de gevreesde zweep geven, totdat zij bewusteloos van de plaats der strafteffening moesten worden weggedragen. Daarbij moest men in aanmerking nemen, dat 250 à 300 slagen met het vreeselijk instrument gelijk staat met de doodstraf.

Hoe men onder de Deutsche ambtenaren over de negers en over de menschelijkheid denkt, blijkt uit een schrijven van een dier lieden over de opstand der negersoldaten, dat de volgende woorden tot slot heeft: De Dahomeers, die in opstand gekomen zijn, hebben de vlucht genomen naar het bosch. Van lieverlede worden zij gevangen genomen. Dagelijks worden er eenige gebracht, of zij komen door den honger gedreven uit zich zelve. Allen die komen of gevangen genomen worden, worden opgehouden. 1 Januari 1894. Hedenmorgen te half zeven ure werden weder acht Dahomeers opgevoerd.

Een mooi begin van het nieuwe jaar. Desniettegenstaande smaakt de koffie te zeven ure zeer goed. Men gewent ten slotte aan alles, ook aan een in de lucht bengelende mensch.

De Deutsche overheid heeft reeds die schadelijke dingen willen te keer gaan door Gouverneur Leist van zijn post terug te roepen. Ook de Gouverneur van Oost-Afrika, majoor Von Wrochem, wiens handelingen in den Rijksdag aan een scherpe critiek werden onderworpen, is teruggeroepen. Maar met dit al is het gelukken, dat de negers onzaglijk door de Duitschers mishandeld worden.

Kort geleden werd in de "Neue Deutsche Rundschau" het dagboek van een in Kamerun levend Duitscher gepubliceerd, waarin staaljes van mishandelingen worden gegeven, die zoo walgingwekkend zijn, dat men ze niet kan mededeelen. Nu moge men denken, dat deze mededeelingen overdeven zijn, en dit is wellicht ook zoo. Doch toen voor het eerst mededeelingen van mishandelingen in Duitschland ontvingen werden, sprak men ook van overdriving, doch van achteren is gelukken, dat eenvoudig de naakte waarheid medegedeeld was.

Een ieder begrijpt, dat de arbeid der Zending door deze dingen bitter wordt tegengewerkt. De negers kunnen niet anders dan een afkeer krijgen van de Godsdienst der blanken, als zij dagelijks zien, dat hunne stamgenooten door hen mishandeld worden. En het zal ook te Kamerun blijken, dat wanneer men beschaving brengen wil zonder Christendom, men eenvoudig een ijdel droombeeld najaagt.

WINCKEL.

Door Kinderen.

Voor weelgrijpe lezers.

We hebben nu gezien, dat er bij 't lezen en schrijven op de *teksten* dient gelet. Dat komt ook en zelfs zeer bijzonder te pas, vrienden, als gij teksten of psalmen leest. Wie dan maar over de tekens heenstapt als stonden ze er niet, begrijpt zelf niet wat hij zegt en zegt soms zotheden. En daarvoor moeten we, allereerst, als we des Heeren Woord voor ons hebben, waken. Ik heb dikwijls Psalm 25 vers 2 berijmd zoo hooren opzeggen, dat wie 't voor het eerst hoorde, er weinig of niets van kon vatten, en ik vrees, de opzeggers ook niet.

Nu denken de tekens de volzinnen of de deelen der volzinnen at, en dit helpt veel voor de duidelijkheid, maar toch nog niet genoeg. Want als men al de zinnen maar achter elkaar liet doorloopen, zou het noch voor het oog, noch voor het oore aangenaam zijn, en voor het goed begrijpen al heel slecht.

We zien dan ook — let maar op het stukje zelf dat ge nu leest — dat er hier en daar met een nieuwen regel wordt begonnen. Dit doet men als er iets nieuws gezegd wordt, dat niet rechtstreeks bij 't vorige behoort. Ik praai b. v. over de koe en vertel dat het een nuttig beest is. Nu wil ik echter spreken over het herkauwen of over het melk geven, en plak dat niet alles aan elkaar, maar houd om zoo te zeggen even op, en begin op nieuw.

Daarop nu dienen we goed te letten, als we iets lezen, want dan verstaan we het veel beter dan anders. Vooral is het goed er op te merken als we een hoofdstuk uit de Bijbel voor ons hebben. Wel is zulk een hoofdstuk altijd in verzen verdeeld, maar dat is niet genoeg, al geeft het een groot gemak, dat de menschen indertijd die verdeling hebben gemaakt. Zij is echter als alle menschenwerk, soms gebrekkig en verkeerd, maar al was ze dat ook niet, om goed te verstaan wat ge leest, moet ge heel dikwijls juist doen alsof de nummers, die de verzen aanwijzen, er niet staan. Gij moet doorlezen als was 't een geheel (wat het ook is) tot weer iets nieuw begint. En al leest ge dan ook bij een hoofdstuk nog een deel van een volgend, dat hindert niet, ja moet soms juist gebeuren.

Nemen we b.v. Handelingen 6 en laten we nu eens niet op de indeeling in verzen, dan zien we dat ons in dat hoofdstuk in hoofdzaken twee feiten worden meegedeeld.

1. De aanstelling van verzorgers der armen vs. 1-6.

2. De uitbreiding en de vervolging der gemeente vs. 6-15, terwijl we eindelijk zien, dat alles duidelijker wordt als we bij het einde van het hoofdstuk niet afbreken, maar doorlezen.

De vrienden die lust hebben moeten nu maar eens beproeven Matth. 13 of 2 Kon. 20